

La nova reforma de la missa

¿Moltes "devocions" i poca "devoció"...; "desnodriment d'ànimes"?...

Tot i glossant la doctrina conciliar de que "Déu ha volgut santificar i salvar els homes no d'un a un, aïllats completament, ans fent-se un poble que el reconegué en la veritat i el servís en santedat" (LG, n. 9), veiérem l'altra setmana els grans obstacles que, per una participació plena en els actes litúrgics, neixen de l'absència d'un "sentit comunitari", denunciant alhora aquella mentalitat de "juridicisme-legalista" que pateix d'una "psicosi de preceptes", que tant de mal ha fet per la causa de la pastoral litúrgica, tal com l'assenyala el Concili en l'article 11 de la seva constitució **Sacrosanctum Concilium**.

Proseguim avui responnent altres preguntes.

1. - Veritat és que "no obstant [ésser la litúrgia el **cim** vers el qual tendeix l'acció de l'Església, i, a la vegada, la **font** d'on prové tota la seva força], la vida espiritual no està només continguda en l'única participació litúrgica" (SC, n. 12). I a continuació d'aquestes paraules declara el mateix Concili la necessitat que té el cristià de l'oració personal, recomanant també els "exercicis piadosos", sobretot els de major solera cristiana, com són ara: "la meditació de les coses espirituals, l'examen de consciència, els recessos espirituals, instituïts per reflexionar més intensament les grans veritats eternes: les visites al Santíssim Sagrament i les oracions particulars en honor de la benaurada Verge Maria, entre les quals ressalta, com tots sabem, el sant rosari". Són aquestes paraules de Pius XII en la seva encíclica **Mediator Dei** de 1947, en la qual s'inspira primordialment l'esmentada constitució litúrgica del nostre Vaticà II. Més encara: a continuació d'aqueixes paraules afegia aquell gran Papa que aquestes formes d'oració i devoció personal (en les quals podem afegir el via crucis, mes de Maria, novenes, tríduums, etc.), són necessàries en quant "habiliten els fidels per participar en les sagrades funcions amb major profit, bo i evitant el perill de què les oracions litúrgiques es redueixin a un va ritualisme" (MD, n. 219).

"Cal, però—afegeix el Concili—que aquestes pràctiques s'organitzin talment d'acord amb els temps litúrgics, que es conformin amb la sagrada litúrgia, provinquin d'alguna manera d'ella i condueixin a ella el poble, puix que la litúrgia per la seva naturalesa està molt per damunt de totes elles" (SC, n. 13). Tot això vol dir que en la sagrada litúrgia—particularment en el seu acte culminant, que n'és l'**Eucaristia plenament participada**, sobretot el Dia del Senyor—hem de trobar el cor que dongui vida i caliu a totes aquestes "devocions"; del contrari, corre el perill d'unes "devocions sense devoció", amb la conseqüent sobrecàrrega d'un rutinari convencionalisme devocional. Car no és impossible, ni potser tampoc infreqüent, que hi hagi persones carregades de devocions que no són més que besllum d'un fons de superstició o també remei paliatiu per tranquil·litzar una consciència atormentada per un habitual remordiment de pecat; i sobretot—jalerta!, que aquí està el gran risc—que en la seva multitud d'oracions vocals, resades d'una manera escandalosament precipitada, hi veuen un no sé què de virtut màgica, "desfent-se en paraules com els pagans—direm amb el Diví Mestre—; pensant que parlant molt es faran escoltar" (Mt. 6, 7)...

Consta en les actes del Concili que quan s'estudiava i es discutia l'esmentat article de la constitució sobre la conformitat o concòrdia de les pràctiques devocio-

nals "amb els temps litúrgics", algú dels Pares posà com exemple clàssic de **no concordància** el "fer una processó en honor de Sant Antoni en la solemnitat de la Pentecosta"... Diuen que aital acudit va fer riure als mateixos Pares conciliaris; però certament pot ésser per nosaltres un avís i toc d'atenció per no caure en incongruències idèntiques o semblants, com serien: programar un "Ofici Solemne a tota orquestra" en la festivitat de l'Ascensió del Senyor, sota el signe de "Festividad de San Isidro Labrador", o sota el patrocini de Sant Antoni en la solemnitat del Corpus, etc.; com il·lògic i discrepant amb la fesomia litúrgica del dia serà també—no són més que alguns exemples—dir els "misteris de dolor" en el rès del rosari el Dia de Nadal en el cas que aquesta diada caigués en divendres o, viceversa, els "misteris de glòria" el dimecres de la Setmana Santa... Són coses menudes, dirà algú; però certament formatives o deformatives de la pietat i devoció del poble fidel, les quals "devocions" han d'harmonitzar-se amb la "devoció oficial" de l'Església, car aquest és el sentit de l'esmentat article 13 de la constitució conciliar.

Síntesi de quant voldríem dir, ens la dóna la coneguda fórmula de: "devocions sense devoció, exterioritat vana i farisaica; però devoció nua de devocions, s'extingirà també com foc sense llenya"!...

2. - És un tòpic ja molt usat i repetit l'afirmar que per comprendre tota la força de l'"accent principal" que el Concili ha volgut posar sobre la problemàtica pastoral de l'Església d'avui, es necessita tot un "canvi de mentalitat". Frase aquesta que es diu molt aviat, però que no es realitza sinó lentament i a còpia de molta instrucció de la gent. El clàssic i tradicional aforisme de **ignoti nulla cupido**—"allò que no es coneix, no es pot desitjar"—manté encara tota la seva força i vigoria...

És per això que la Santa Seu insisteix tant en la necessitat de la instrucció del poble per poder capir i assimilar el contingut doctrinal i espiritual d'aquestes noves reformes; del contrari corre el perill de l'exterioritat i petrificació rutinària.

En ocasió, per exemple, dels nous "textos eucarístics", ens digué que era "essencial una intensa catequesi i una adequada preparació espiritual" dels fidels (Bol. Of. de Girona, 1968, p. 524); vol es tingui l'homilia en totes les misses dominicals i festives, recomanant-la també els dies ferials, "particularment durant l'Advent, Quaresma i temps pasqual, i encara en altres festes i ocasions en què el poble acudeix més nombrós a l'Església" (Ordo, n. 42: vegi's també el n. 338 sobre les misses exequials); aquesta és igualment la finalitat de les freqüents monicions que el mateix Ordo desitja es facin en el decurs de les celebracions litúrgiques (nn. 11 i 68); com aquesta és encara la raó i finalitat del "caire de catequesi" que tenen les noves rúbriques, totes elles més didàctiques i doctrinals que merament rituals i prescriptives...

Privats els fidels d'aquesta instrucció, necessàriament tindrem "ànimes desnodrides" de l'espiritualitat tan substancial que l'Església ens vol donar amb la "nova reforma de la missa", amb el risc i perill de que tot això quedi amb el temps en un "clericalisme petrificat", com en gran part ho teníem en temps passats, que el nostre gran Concili ha volgut remeiar i superar...

P. Agustí M.^a Forcadell, O. Carm.